ବି, ଏ, ନମିଦଙ୍କ ରଚିତ ।

ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଚରିତ୍ର ସୁଆଙ୍ଗ ।

ଗୀତାଭିନୟ ।

ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥି ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ପ୍ରଥମଥର ପ୍ରକାଶିତ ।

☛ ଦାଶରଥି ପୁସ୍ତକାଳୟ ☚

ବାଲୁବଜାର କଟକ,

ପୋଃ ଅଃ [illegible] ।

Printed by S. Aminul I.
at Orissa Kohinoor Press
Choudhury Bazar
Cuttack.
1929

ମୂଲ୍ୟ ୵୦ ୵ ଦୁଇଅଣା ମାତ୍ର ।

ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଚରିତ

ଗୀତାଭିନୟ ।

ବନ୍ଦନା ।

{ ମାଗ ମନଇଚ୍ଛା ବର—ବୃତ୍ତରେ }

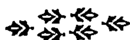
ଜୟ ଜୟ ସରସ୍ୱତୀ, ଜୟ ବ୍ରହ୍ମ-ନନ୍ଦିନୀ ।
ଦେବ ଅନୁଗ୍ରହ ଦାତ୍ରୀ ମାଗୋ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ବନ୍ଦିନୀ । ପଦ ।
ଧରା-ପଙ୍କେ ତୋ ସନ୍ତାନ; ପଡ଼ି ହେଉଅଛି ଲୀନ ।
ଉଦ୍ଧର ଧର ପରାଣ, ଆସଗୋ ମାତଃ ବୀଣାପାଣି । ୧ ।
ମୂଢ଼ମତି କାଳିଦାସ, ତୋ ଚରଣେ କରି ଆଶ ।
ଲଭିଲେ ଅପାର ଯଶ ମାଗୋ କୃପା-କଲ୍ଲୋଳିନୀ । ୨ ।
ତାରେ ଶୁଣ ମୋ ବିନତି, ମୁଁ ଯେବେ ତୋର ସନ୍ତତି ।
ନବଭାବ ହେଉ ଭିତ୍ତି ମୋ ପ୍ରାଣେ ଏହି ଦୟିନୀ । ୩ ।
ବସି ମୋର ହୃଦାସନେ, କହିଦଅ ମା ସ୍ୱପନେ ।
ମାଗୁଣି ତୋ ଶ୍ରୀଚରଣେ ଅଜ୍ଞାନ ହରିଦ ଭଣି । ୪ ।

❋ ରାଜାର ମନ୍ତ୍ରିସହ ପ୍ରବେଶ ଗୀତ । ❋

{ ରଥ ଭଗ ପଥେ ଦେଖୁଁ — ବୃତ୍ତେ }

କହ ମନ୍ତ୍ରୀ କମ୍ପା ମୋର ମନ ହୁଏ ଛନ୍ନ ଛନ୍ନ । ଥରୁଛି ହୃଦୟ ବୈରୀ କଲା ପ୍ରାୟେ ପରଧନ । ପଦ । ବେନ ନୟନରୁ ନୀର, ବହୁଅଛି ଧାର ଧର । ଉଠଇ ଶୋକର ଜୁଆର ଶରୀର ଦହେ ଥରସ୍ତ । ୧ । ଶ୍ୱାସ ପବନ ପ୍ରଖର, ଉଠୁଅଛି ବାରମ୍ବାର । ଯେଣିକି ଚାହିଁଲେ ତେଣେ ଦିଶୁଅଛି ମୋତେ ଶୂନ୍ୟ । ୨ । ଦିବସେ ଶୃଗାଳ ବୃନ୍ଦ, ଡାକନ୍ତି ହୋଇ ଆନନ୍ଦ । ଜଣା ଯାଉଅଛି ଜୀବ ଯିବ କି ଯମସଦନ । ୩ । କେ ମୋ ଭାଇ ସମାଚାର, ଆସି କହିବ ସତ୍ୱର । ହମିଦ ବୋଲଇ ତେବେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇବ ମନ । ୪ ।

ରାଜା—କହ ମନ୍ତ୍ରୀ !

କାହିଁକି ହୃଦୟ ମୋର ହୁଏ କମ୍ପମାନ ? ବାମଚକ୍ଷୁ ବାମ-ବାହୁ ଥରେ ଥରହର । ଗତ ନିଶାର୍ଦ୍ଧେ ଯାହା ଦେଖିଛି ବିପରୀତସ୍ୱପ୍ନ । ତଦାରୁ ହେଉଛି ହୃଦ ମୋର ତେତେବେଳୁଁ । ସତେ କି ଭ୍ରାତା ମୋର ଆସିବ ମୋ ପାଶେ, ଦେଖିବ ତାହାକୁ ବାରେ ନୟନ ପୂରାଇ ? ଭାଇ ମୋର ତ୍ରିପୁର ବିଜୟୀ । ଡରନ୍ତି ତାହାକୁ ଦେଖି ସୁରାସୁର ନର । ତାକୁ ମାରିବାକୁ ଏଡ଼େ କାର ଶକ୍ତି ?

ମନ୍ତ୍ରୀ—ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରନ୍ତୁ ମଣିମା !

ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ କ୍ଷୟ ହୁଏ ବୁଦ୍ଧିବଳ । ବିପଦ ସମୟେ ଦମ୍ଭ ବାନ୍ଧଇ ଯେ ଜନ, ଜୟଲାଭ କରେ ସେହି ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ । ଏହି ଦେଖ ଆସୁଅଛି ଦୂତ । ଜଣାଯିବ ତା ମୁଖରୁ ସମସ୍ତ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।

* ଦୂତର ପ୍ରବେଶ ଗୀତ * ୧

{ କାହିଁକି ଡକର ହେଲ — ବୃତେଉ }

(ଅମ) ଓଡ଼ିଶାକୁ ସାଧି ଦେଲ ନଇବଡ଼ି ।

(ଭାଇ) ବୁଡ଼ିଗଲା ଜଳେ ସବୁ ବାଲି ବାଡ଼ି । ପଦ ।

ଯେତେ ଦେଖ କରୁ ନାହିଁ, ଖାଲି ପଡ଼ୁଅଛୁ ଭୂଇଁ । ଦେଖି ଋଷିଙ୍କର ଯାଏ ହସା ହୁଡ଼ି । ୧ । କହୁଥିଲେ କେତେ ଟେକ ଭଲ ହୋଇବ ପାଳକ । କାଳ ଅଗ୍ନି ଦେଉଅଛୁ ପଡ଼ି ପଡ଼ି । ୨ । ପାଳକୁ ପାଳ ଏ ଭଳି, ହେଉଅଛୁ ନଇବଡ଼ି । ସରକାରଙ୍କ କାହିଁକି କର ଯୋଡ଼ି । ୩ । ହଟିଦ କପାଳ ଫେଟେ, ଅଉ କ କରୁଛ ନାଟ । ତାରବେ ଏ ସଙ୍କଟରୁ ବନମାଳୀ । ୪ ।

ରଜା — ଦୂତ !

କହ ଶୀଘ୍ରେ ମୋ ଭାଇ ଖବର ?

ଦୂତ — ଜହବେ ଆସୁଅଛନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କୁମର ।

(ନାରଦ ରଜା ପାଶେ ପ୍ରବେଶ)

ହିରଣ୍ୟ—ଦେବର୍ଷି ! ନମଇଁ ତବ ଶ୍ରୀଚରଣ—ପଙ୍କଜେ, ସୁଭାଗ୍ୟ ମୋହରଯାକ । କରିଲି ଦର୍ଶନ, ସାର୍ଥକ ହୋଇଲାମୋର ଚକ୍ଷୁ-ବେନ । କି ସନ୍ଦେଶେ ଆଗମନ ଅଧମ ସଦନେ ? ଫେଡ଼ି କହନ୍ତୁ ମୋତେ ହେ ବିଧିନନ୍ଦନ !

ନାରଦ—ବାବୁ ରେ ହିରଣ୍ୟ !

କି କହିବ ତୋତେ ଦୁଃଖର କାହାଣୀ । କହିଲାବେଳକୁ କ୍ରୋଧ ଉଠେ ବାରମ୍ବାର । ଦେଖି ତୋର ଭାଇର ମରଣ ହୋଇଲାଣି ମଣିହରା ଫଣିପ୍ରାୟେ ମୁହିଁ । ହିରଣାକ୍ଷ ଭ୍ରାତା ତୋର ପଶିଣ ପାତାଳେ, ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭିଲା ବିଷ୍ଣୁରୂଳେ ।

ଅନେକ ଦଣ୍ଡଘାଏ କରିଲା ସମରେ, ଦେଖି ଭୟରେ କମ୍ପିଲେ ସକଳ ଅମରେ । ବରାହ ରୂପରେ ହରି ଧରି ବିବିଧ ଅସ୍ତ୍ର ଛଳରେ ଚଢ଼ିବାଦାରିଲେ ତୋ ଭାଇର ଅନ୍ତ୍ର । ସୈନ୍ୟ ମାନେ ଦେଖି ଏହା, ପଳାଇଗଲେ ନିଜ ଜୀବନ ନେଇ । ଏହା ଦେଖି ନ ସହିଲା ଦେହ ମୋର, କହିବାକୁ ଆସିଥିଲି ତୋହର ନିକଟେ । ଉପାୟ ଥିଲେ ଏହାର କର ପ୍ରତିକାର ।

✲ ହିରଣ୍ୟ ରାଜାର ଶୋକ । ✲

{ ଦୟାନିଧି ଦୟାପଦ — ବୃତ୍ତେ }

ଅହା ହିରଣାକ୍ଷ ଭାଇ କେଣେ ଛାଡ଼ି ଗଲୁ । ବିପଦ ନଦୀରେ ଭାଇ ମୋତେ ଭସାଇଲୁ । ବାଟରେ ନ ଦେଖିଲି ତୋତେ । ହେଲା ଯୁଦ୍ଧ କରି ପ୍ରାଣ ଦେଲୁ ବିଷ୍ଣୁ ହସ୍ତେ । ୧ । ଆଜଠାରୁ ଛୁଡ଼ିଗଲା ମୋ ଦକ୍ଷିଣବାହା । ସାହା କେହି ନାହିଁ ନ ଦିଶଇ ମୋତେ ରାହା । ଚଉଦିଗ ଦିଶେ ଶୂନ୍ୟ । ଏକା ଛାଡ଼ି ମୋତେ ଗଲୁ ଶମନ ସଦନ । ୨ । ମହା ମହା ଯୋଦ୍ଧା ନେଇ ଯାଇଥିଲୁ ଯୁଦ୍ଧ । ବିପଦ-ବେଳକୁ ସାହା ନୋହିଲେକି କେହି । କେଣେ ପ୍ରାଣ ଗଲା ତୋର । ଅକାଳ ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ଶୁଣି ଏ ଖବର । ୩ । ଅନ୍ତଃପୁରେ ରାଣୀମାନେ ଯେବେ ଏହା ଶୁଣିବେ । ଏକେ ଏକେ ଯାଇଁ ସର୍ବେ ଜଳରେ ବୁଡ଼ିବେ । ଫାଟି ଯାଉଅଛି ହିୟା । ହରିଙ୍କୁ କି ବିପଦ ଦେଲ ଚଉବାହା । ୪ ।

ହିରଣ୍ୟକଶିପୁ—ରେ ଅଧମ କମଳାରମଣ !

ମାଗିଲୁ ଭ୍ରାତାକୁ ମୋର କଲା ଅପରାଧେ ? ଜାଣିଥାଅ କହୁଛି ଅଧି କରି କିବାର ସତ୍ୟ, ତୋତେ ମାରି ତୋ ରକ୍ତେ କରିବ ଭାଇ ଶ୍ରାଦ୍ଧ, ତେବେ ଯାଇଁ ମେଣ୍ଟିବ ମୋର ମନ-ସାଧ । ଶୁଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ! ଅନ୍ତଃପୁରେ ଜଣାଇବା ଭାଇର ମରଣ ।

(ପ୍ରସ୍ଥାନ)

* ଅନ୍ତଃପୁରେ ରାଣୀର ଗୀତ । *

{ ମାତ ଦୟା ବଳରୁ ତୋହର — ବୃତ୍ତେ }

କହିଁ ଦଶୁଛ ବିରସ ମନ । ସତ କର କହ ପ୍ରାଣଧନ ।ପଦ। ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ହକଲ ପ୍ରାୟେ, ଦଶୁଅଛ ତେଜେ ତୁମ୍ଭ କାୟେ ; ବେନି ନୟନରୁ ବହେ ଜଳ । ୧ । ପ୍ରାଣନାଥ ତୁମ୍ଭର ଏ ଗତି ଦେଖି ହସିବେ ସବୁ ନୃପତି । ସ୍ୱବୁ ବନ୍ଧୁ ନେବେ ସବୁ ଧନ । ୨ । ଦେଖି ଅସ୍ଥିର ହୁଏ ମୋ ମନ, ଝଟ କହ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋ ରାଣ । ଗୀତେ କହେ ହରିଦ ଅଜ୍ଞାନ । ୩ ।

* ରାଣୀପ୍ରତି ହିରଣ୍ୟର ଗୀତ । *

{ କାହା ଭାବେ ମନ୍ତ୍ରି — ବୃତ୍ତେ }

ଉପବାସ କସ ଆଜ୍ ଜଣାଇବ ତୋତେ । କ କହିବ ନିଜଦର୍ଗ ଶୂନ୍ୟ ଦିଶେ ମୋତେ । ପଦ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁକୁଟ ପଡ଼ିଅଛୁ ଖସି, ରାହୁ ଗ୍ରାସି ଅଛୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଶଶୀ । ଶଶୀହାସୀ ଆଶା ଭସିଗଲା ନଦୀସ୍ରୋତେ ॥ କ କହିବ ତୋତେ କମଳବଦନୀ । କହିଲେ କଲିଜା ହୁଦ ହୁଏ ହାଣି । ଭ୍ରାତାହତ ହେଲେ ଅକ ସେ ଦୈତ୍ୟାର ହସ୍ତେ । ୨ । ବଶିଷ୍ଠ ମନ୍ତ୍ରରେ ଧର ଶିଶୁପଣ, ଶୋଷିଲା ପବଣ ଚଢ଼ି ତାର ଗାତ । ହରିଦ କୋଲେ ଜାଉଦ କହିଗଲେ ମୋତେ । ୩ ।

ରାଣୀ — ହା ପ୍ରାଣନାଥ !

କେଣେ ଗଲ ଏକା ଛାଡ଼ିଦେଇ ?
ଅକାଳ କୁହୁଡ଼ ମାଡ଼ ଆସିଲା ସଂସାରେ,
ଚଉଦିଗ ଦିଶଇ ଅନ୍ଧାର ।

ମନା କରୁଥିଲି ଧନ ନ ଯାଅ ସମରେ,
ନ ମାନ ମୋ ବୋଲ ଚେତିକରି ପରା ।
କରି ନ ପାରିଲି ଆଉ ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ ।
ରେ କମଳାବଳ'ସ ବସ୍ତୁ !
ଜାଣିଲି କାନ୍ତଙ୍କୁ ମୋର ବିନା ଅପରାଧେ !
ଲଭିବୁ ରେ ଖଳ ନଷ୍ଟେ ଦିନେ ଏହିପରି ଦଶା ।

ରାଜା – ଶୁଣ ମନ୍ତ୍ରୀ !

ଯାଉଛି ହିମାଳୟ ପର୍ବତେ ମୁହିଁ ତପ ଅର୍ଥେ
ତପେ ତୋଷି ହଂସାରୂଢ଼େ ମାଗିବି ମୁଁ ବର
ବ୍ରହ୍ମାବରେ ହୋଇଣ ବିଜୟି,
ଅବସ୍ତୁ କରିବି ନଷ୍ଟେ ସସାଗରା ଧରା ।
ହୋଇଣ ଅମର ଆଳୟ,
ରାକ୍ଷସ ଭୁବନ ତହିଁ ବାସ କରିବି ସୁଖେ ।

(ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରସ୍ଥାନ)

※ ରାଜା ହିମାଳୟ ପ୍ରାନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ଓ ସ୍ତବ । ※

{ ଗୋପୀଭାଷା ବୃତ୍ତେ }

ଜୟ ହଂସାରୂଢ ମୁଁ ମୂଢ଼ ଜନ । ତୁମ୍ଭ ଚରଣରେ କରୁଛି ଜଣାଣ ।
ଦୀନଜନଙ୍କୁ ବାରେ ଦୟାକର । ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଅଟ ଜଗତର ।
ନାମ ପଡ଼ିଛି ତୁମ୍ଭ ଜଗତରେ । ତାର ତାର ପ୍ରଭୁ ଏ ଅନାଥରେ ।।
ଆସି ଅଛି ମୁଁ କରଣ ଭରସା । ଫେଡ଼ିବ ବୋଲି ମୋହର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ।।
ଦୟା ବହି ଦାସେ ହୁଅ ପ୍ରସନ୍ନ । ଏ ରହସ କହେ ହରିଦ ଅଜ୍ଞାନ ।।

※ ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ବୃହସ୍ପତ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରବେଶ । ※

{ ଶୁଣ ଲୋ ସୁନାଭ ଏ ତୋର ଅଜାଣ – ବୃତ୍ତେ }

ଚନ୍ଦ୍ରମାବଦନୀ ଧନୀ କାନ୍ଦିଲେ କି ସରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଛାଡ଼ିଦେବ
ତୋତେ । ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟଣୀ ତୋ ଉଦର ଚରିବ କେ ବଧି

କରିବ ତୋତେ । ଭଲେ ପଢ଼ୁଛୁ ଚେଷ୍ଟ । ଏବେ ଧୀକର ତୋର
ଇଷ୍ଟ ।୧। ତେହ୍ନ ଗର୍ଭ ସୁତ ହେଲୁ ନାହେଁ ଜାତ ମୋ
ଇନ୍ଦ୍ର ପଦକୁ ନେବ । ଅଜ ଗର୍ଭ ଚିର ଫକାଇଲେ ମାଂସ ମୁନ୍ଦୁ ଦକ
ଛୁଟିଯିବ । ଛାଡ଼ ଦେବଲୁ ଏ ଦାନ୍ତ । ଲେଉଡ଼ିଲେ ତ ନ ମିଳବ ଯନ୍ତ୍ର ।୨।
ଜୀବନର ଆଶା ତେଜ ରଧାଳଧାରୀ ନ କରିବ ତୋତେ ।
ନୟନେ ନ ଦେଖି ତୋର ଜୀବଧନ ଅକୁଟିଳ ଶୋକବୁ ହେଉଛେ ।
ଗୀତେ କହେ ହମିଦ. । ବନ୍ଧୁ ଦେଲୁ ମୋତେ କ ବିପଦ । ୩ ।

❋ ଇନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତି ବଦୁଂକ୍ଷ୍ୱାଯ୍ୟାର ଗୀତ । ❋

{ ବ୍ରଜରଜ ସୁତ – ବୃତ୍ତେ }

ହେଇ ଉଚ ଜାତି ଅଟେ ଶଚୀପତି ବୈରବୃତ୍ତି କରୁ କାହିଁକି
ରେ । ଇନ୍ଦ୍ର । ପର ନାରୀ ମାଂର ଲଭିବୁ କି ଶିଖି ଦୟା ଧର୍ମ ତୋର
ନାହିଁ କି ରେ । ଇନ୍ଦ୍ର । ପଦ । କାଳକୁ ନ ଗଣୁ ତୋ ଖଣ୍ଡପଣ,
ଅତୁଣ୍ଠ ଧରିଅଛୁ ମୋର ବଚନ । ହତ ହେବୁ ଜାଣ ଅଧର୍ମ କହିଲେ
ତୋତେ ବୁଝାଉଛି ମୂର୍ଖ କିରେ । ଇନ୍ଦ୍ର ।୧। ଗୌତମ ନାରୀକୁ
ହରିଲୁ ବଳେ, ଗୁରୁ ପତ୍ନୀ ବୋଲି ନ ଭାବିଲୁ ଛଳେ । ସମ୍ମୋହ
ହେଲୁ ସେହୁ ଦିନୁ ମୁଖେ ଲାଜ ତୋର ମାତ୍ରୁ ନାହିଁ କିରେ । ଇନ୍ଦ୍ର ।
କର ଧରି କରୁଛି ନିବେଦନ, ଅକାରଣେ ନ ନାଶ ମୋ ଜୀବନ ।
ଏ ରୂପେ କହଇ ବାଳକ ହମିଦ କମଳାପତିଙ୍କି ଧ୍ୟାଇ କରେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ।୩।

❋ ନାରଦ ପ୍ରବେଶ ଓ ଗୀତ । ❋

{ ପୀରତି କେତେନ୍ତ ପଣ୍ଡି – ବୃତ୍ତେ }

କହ କହ ବଜ୍ରଧାରୀ ଏ କାହା ନାରୀ । କଳେ ନେଉ ଅଛୁ
ଧରି । ପଦ । ଗର୍ଭ ବାସ ହେଲୁ ପ୍ରାୟେ, ଦିଶୁଅଛି ତାର କାୟେ ।

ତେଜି ନୟନକୁ ତାଉ ବନ୍ଦୁଛ ତାର ।୧। କି ଦୋଷ କଲା ତୋହର ଦଣ୍ଡୁ ଅଛୁ ଶରୀରର । ଜଣାଯାଏ ଏହ କେଉଁ ରାଜକୁମାର । ୨ । କହେ ବାଳକ ହମିବ, ନ ଦଅ ତାକୁ କଷ୍ଟଦ । ବୁଝାଇ କହୁଛ ତୋତେ ରେ ବଜ୍ରଧାର ।୩ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଓ ନାରଦଙ୍କର କଥୋପକଥନ ।

ନାରଦ — କହ ଇନ୍ଦ୍ର ! କେଉଁ ଦୋଷେ ହରୁ ପରନାରୀ ?
ଇନ୍ଦ୍ର — ଶୁଣ ଋଷି ! ଅଟେ ଏ ହିରଣ୍ୟ ମନୋହାରୀ ॥
ନାରଦ — ସ୍ୱାମୀଦୋଷେ କାହିଁ ତାକୁ କରୁ ହରବର ?
ଇନ୍ଦ୍ର — ଗର୍ଭ ତାର ପ୍ରାଣ ନେବ ନଷ୍ଟେ ମୁଁ ଏହାର ॥
ନାରଦ — ଅବଳା ଅଟେ ଏ ତାହା ନୁହେଁ ତୋ ଉଚିତ ।
ଇନ୍ଦ୍ର — ଏହା ସୁତ ହେଲେ ଜାତ ସାଧିବ ମୋ ଶତ୍ରୁ ॥
ନାରଦ — ମହାପାପ ଅଟେ ଯେ ଗର୍ଭିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବଧ ।
ଇନ୍ଦ୍ର — ହେଲେ ହେଉ ମାରିବି ମୁଁ ନ ଭଜି ଉପ୍ରୋଧ ।
ନାରଦ — ମୋର ବୋଲକର ଇନ୍ଦ୍ର କହୁଅଛୁ ତୋତେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର — ଯାହା କହିବାର କହତଅ ଶୀଘ୍ରେ ମୋତେ ।
ନାରଦ — ଜନ୍ମିଲେ ନାଶିବୁ ପଛେ ନେଇ ଏହି ସୁତ ।
ଇନ୍ଦ୍ର — ହେଉ ତବ ବାକ୍ୟେ ଛାଡ଼ିଦେଲି ବଧଚିତ୍ତ ॥
ନାରଦ — ମୁଁ ଉଚ୍ଚ ସମସ୍ତ କହ ଭଲ ମନ୍ଦ କଥା ।
ଇନ୍ଦ୍ର — ମୁଁ ତ ଦେଇଥିଲେ ପଛେ ନ ଥାଆନ୍ତା ଶଙ୍କା ॥

ହିରଣ୍ୟ ସ୍ତୁତି

{ ଜୟ ରଘୁନାଥ ଅରତି ଆରତ ବୃତରେ }

ଜୟ ହଂସାରୂଢ଼ କମଣ୍ଡଳୁ ହସ୍ତ ଜୟ ଜୟ ଜଗତ୍ପିତା । ଜୟ ପଦ୍ମ-ଯୋନି ଜୟ ହେ ବିରଞ୍ଚି ଜୟ ଜୟ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା । ଜୟ କୁଶପାଣି

ରକ୍ଷା କର ମୋତେ ପଦ୍ମଯୋନି । ପଦ । ଡାକି ଏଠିକି ମୋର କଣ୍ଠ ରୁଦ୍ଧ ହେଲା ବଚନ ନ କରୁଛ ଦୟା । ଦୟାବନ୍ତ ହୋଇ ଭୁଆରେ ଅଛନ୍ତି କିମ୍ବା କରୁଅଛ ମାୟା । ଦିଅ ଦରଶନ । ଜୟ ଜୟ ମରାଳ-ବାହନ । ୧ । ନ ଶୁଣିବ ଯେବେ ଏ ଅଧମ ଡାକ ଅହେ କମଣ୍ଡଳୁ ହସ୍ତ । ଏ ଜୀବନେ ଆଉ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ଅନଳେ ହୋଇବି ହତ । ହୃଅ ବାରେ ପ୍ରସନ୍ନ । ଗୀତେ କହେ ହରିନନ୍ଦ ଅଜ୍ଞାନ ।

❋ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ହିରଣ୍ୟ ନିକଟକୁ ଗମନ । ❋

{ ଫୁଲ ଫୁଟିଅଛି ନ ନାକାଭ—ବୃତ୍ତେ }

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ହିରଣ୍ୟ ନୃପତି । ତପେ ତୋଷିଲୁ ମୋହର ମତି । ପଦ । ମୁହିଁ ଅଟେ ସର୍ବ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା । ମୋର ନାମ ଅଟଇ ବିଧାତା । ତେଣୁ ଆସି ଅଛି ତୋର ଭିତ । ୨ । ଯେତେ ଜପ ଅନୁ-ଲାପ କରି । ତପ କରୁଛନ୍ତି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଜପ ପଡ଼ନ୍ତୁ ତୋ ଠାରେ ବଳଉ । ୨ । ଯେତେକ କହ ହିରଣ୍ୟ ରାଜନ । ମନ ବାଞ୍ଛା କରିବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ହୀନ ହରିଦର ଏ ଭାରତୀ । ୩ ।

ହିରଣ୍ୟ—ନମସ୍ତେ ନମଃ ମରାଳ ବାହନ !

କର ଯୋଡ଼ି କରୁଅଛି ମୁହିଁ ନିବେଦନ ।
ଯେବେ ଦୟା କରି ଆସିଅଛ ମୋର ପାଶେ ।
ଦୀନ ଜନେ ଦୟା କରି ଦିଅ ଏହି ବର ।
ନ ମରିବି ଜଳେ, ସ୍ଥଳେ, ଶସ୍ତ୍ରେ, ଖର୍ପରେ,
ପ୍ରାତେ କିବା ରାତ୍ର ଅତର୍କ୍ୟେ ନ ହେବ ମୋ ମୃତ୍ୟୁ ।
ଅନଳ ପବନ କିବା ଦେବତାଙ୍କ ହସ୍ତେ;
ନ ମରିବି ମୁହିଁ କଦାଚିତେ ।
ଏତିକି ମାତ୍ର ଜଣାଉଛି କରଯୋଡ଼ି,

ଦୟାକରି ତାରେ ଏ ଅଧମକୁ ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବରାଜିବ କୀର୍ତ୍ତିଧ୍ୱଜା ତବ

ବ୍ରହ୍ମା—ତାରୁ ରେ ହିରଣ୍ୟ !

ହେଉ ତୋର ମନୋବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧି ।
ଯାଅ ତୋତେ ଦେଲି ଅଭୟ ବର
ଅସ୍ତୁ ହେଉ ମୋର ବାକ୍ୟ ଗୋଟି । (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

❋ ହିରଣ୍ୟ ରାଣୀ ସହ ପ୍ରବେଶ । ❋

(ରାଣୀ ଶୁଣ୍ଣ ଗୋଦ କରି—ବୃତ୍ତରେ)

ତୋଷଚରେତୁ ପ୍ରାଣପତି, କଅ ଏ କୁମ୍ଭ କୁମର । ବାପା ବାପା ବୋଲି ରଡ଼ି ଛଡ଼ୁଅଛି ବାରମ୍ବାର । ପଦ । ଏହୁ ଥିଲା ଗର୍ଭବାସେ ତୁମ୍ଭେ ଗଲ ତପ ଆଶେ । ଦିନେ ପଥରେ କ୍ରୋଧିଲ ଶଚୀପତି ଦୁର୍ବାର । ୧ । ଚରିବ ତୋଳି ଉଦର । ବୃଥା ଘେନିଲ ହସ୍ତର । ଜାନୁ କାନ୍ଦ ଡାକିଲି ମୁଁ କେ ଅଛ ହେ ରକ୍ଷାକର । ଏ ସମୟେ ଋଷିସୁତ, ଆସି ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ । ନାନା କଥାରେ ବୁଝାଇ କରିଲେ ମୋତେ ଉଦ୍ଧାର । ୨ । ଆଶା ନ ଥିଲା ମୋହର, ପୂଜିବ ତବ ପୟର । ଏ ରସେ ବିନୋଦ କହେ ଧ୍ୟାଇ କମଳାର ବର । ୩ ।

ରାଣୀ—ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର !

ଶୁଣ କର୍ଣ୍ଣଦେଇ ଦୁଃଖର କାହାଣୀ ।
ଏ କୁମର ଗର୍ଭେ ଥିଲାବେଳେ,
ଯାଉଥିଲି ମୁହିଁ ଦିନେ ଏକୁଟିଆ ।
ଏ ସମୟେ ଶଚୀନାୟକ,
ବଳେ କଳେ ଧରିଲା ସେ ମୋତେ ।
ଦଣ୍ଡେ ବୁଝାଇଲି ତାକୁ,

ନ ମାନିଲା ମୋହର ବଚନ ।
ଚରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଥିଲା ମୋ ଉଦର ।
ଅକୁଲେ କରନ୍ତେ ରୋଦନ ।
ଯାଉଥିଲେ ଶୂନ୍ୟପଥେ ନାରଦ ମହର୍ଷି
ଦୈତ୍ୟକରୁ କରିଲେ ଉଦ୍ଧାର ।
ଦଶମାସ ଦଶଦିନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଯହୁଁ,
ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ପୁତ୍ର ଜାତ ହେଲା ମୋର ଗର୍ଭୁ ।
ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣ,
ବିଧିମତେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ବିବାହ ।
ଜ୍ୟୋତିଷ ଡକାଇ କଲେ ନାମକରଣ,
ଆହ୍ଲାଦ ହୋଇ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାମ ଦେଲେ ତାର ।
ହେଲାଣି ପୁତ୍ରକୁ ଆସି ପଞ୍ଚମ ବରଷ;
ପଢ଼ିବାନ୍ତୁ ଏହାକୁ ବିଦ୍ୟା ଡକାଇ ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ।

❋ ବିଦ୍ୟାଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରବେଶ ❋

{ ଭ୍ରବଗ୍ରାହୀ ମନେ ଭକ୍ତ କାହିଁକି—ଚୁତ୍ରେ }

କାହିଁକି ଡାକିଲ ମୋତେ ରାଜନ । ଦଉଡ଼ ଦଉଡ଼ ଚାଲି ଶୁଖି-ଲାଣି ଦେବକି ହେ ବିଦ୍ୟାଗୁରୁଙ୍କୁ ଧନ । ପଦ । ନଈରଚି ଅଗ୍ରି, ସବୁ ସାରିଦେଲା । ସଡ଼ିଗଲା ମୋର ବାଡ଼ିଏ ଧାନ । ୧ । ଭାର୍ଯ୍ୟା ମୋହର, ସ୍ୱର୍ଗଅପସରୀ, ପିନ୍ଧିଅଛୁ ଖଣ୍ଡେ ଛିଣ୍ଡା ବସନ । ୨ । ପିଲା ପିଲି ମୋର, ଉଣେଇଶେ ଏକ । ଧର୍ମ୍ମଛତ୍ର ଏକେ ଏକ ଯେସନ । ନାମ କହିବାକୁ, ଓଳିଏ ଲାଗିବ । ଉପାସେ ମରନ୍ତି ନ ମିଳେ ଅନ୍ନ ॥ କହଇ ହମିଦ, ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦ । ଯଦି ଛୁ ମୁଁ ଦିଅ ଦସନ ଦାନ ।

ରାଜା—ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ !

କର୍ଣ୍ଣ ଡେରି ଶୁଣ ମୋହର ବଚନ ।
ଏକଇର ବଳା ମୋର ଅଟେ ପ୍ରହଲାଦ୍

ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗରେ ତବ କରେ କଲି ସମର୍ପଣ ।
ପାଠ ପଢ଼ାଅ ଏହାକୁ ଅତି ଯତ୍ନକରି ;
ହେଳା ନ କରିବ ଛଳେ ।
ଦେବ ମୁହିଁ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ଦାନ । (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

{ ପ୍ରହ୍ଲାଦର ବିଦ୍ୟା ଆରମ୍ଭ }

ଗୁରୁ — ଶ୍ରୀ କାଷ୍ଠ ପିଢ଼ରେ ଧୂଳି ମାରି ରେ କୁମର !
ପ୍ରହ୍ଲାଦ — ଦୟାନିଧି କହ ଗୁରୁ ଭେଦ ଏ ବର୍ଣ୍ଣର ?
ଗୁରୁ — ଶ୍ରୀ ଯେ ଅଟନ୍ତି ବିଦ୍ୟାଦାତା ସରସ୍ୱତୀ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ — ଏହା ପରେ କ ଲେଖିବି ! କୁହ ମହାମତି ?
ଗୁରୁ — ଏହାପରେ ଲେଖ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ସଦାଶିବ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ — ଏ ତିନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ବଡ଼ ଅଟନ୍ତି କେ ଦେବ ?,
ଗୁରୁ — ବଡ଼ ଅଟନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ତ୍ରିଭୁବନେ ସାର ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ — ତରନ୍ତି କି ନରେ ପାଦ ପୂଜି ଏହାଙ୍କର ?
ଗୁରୁ — ଏହାପରେ ପଢ଼ ବାବୁ ଅ ଆ ଅାଦି ପାଠ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ — ନ ପଢ଼ିବି ଗୁରୁ ଆଉ ଏତିକି ଯଥେଷ୍ଟ ।

ଗୁରୁପ୍ରତି ପ୍ରହ୍ଲାଦର ଗୀତ ।

{ ଶୁଣ ଲୋ ସୁନ୍ଦରି ଏ ତୋର — ବୃତ୍ତେ }

ନ ପଢ଼ିବି ବିଦ୍ୟା ଅହେ ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନାମ ସାର । ଅପାର ସଂସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ମୋର ବିଷ୍ଣୁ ଦୟାର ସାଗର । ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ନେଲି । ଭବ ଭୟରୁ ତରିବି ବୋଲି । ୧ । ଯେ ମୋତେ ତାରନ୍ତି ମାରିଲେ ମାରନ୍ତି ତାଙ୍କ ନାମ ଜପାମାଳି । ବନମାଳୀ ମୋର ପିଣ୍ଡର କାରଣ ମାତା ପିତା ଠାରୁ ବଳି । ତାଙ୍କୁ

କରନ୍ତି ସାର । ନାନା ବିପଦୁଁ କରିବେ ପାର । ୨ । ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭର କୃପାରୁ ଲଭିଅଛୁ ହରିପାଦ । କାଳେ ୨ ତୃଣ ସୂଚି ନ ପାରିବ ଦିଅ ମୋତେ ଅଶୀର୍ବାଦ । ଗୀତେ କହେ ହରିନାଦ । ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ସଦା ଗୋବିନ୍ଦ । ୩ ।

ଗୁରୁ — କି କହିଲୁ ବତ୍ସ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ;

ବାତୁଳ କି ହେଲୁ ତୋର ମତି । ଶିବ ନାମ ଘୋଷ ବାର ମ୍ବାର । ବିଷ୍ଣୁ ଅଟେ ତୋର ପିତୃଶତ୍ରୁ । ସେ ନାମ ନ ଧର ତୁଣ୍ଡେ ଆଉ । ଏହା ଯେବେ ଶୁଣି ପାରିବ ସେ ଦୈତ୍ୟପତି, କ୍ରୁଦ୍ଧ ପରାକ୍ରମେ ହେବ ଏହିକ୍ଷଣି । ଖଡ୍ଗେ ତୋର କରିବ ଶିର-ଚ୍ଛେଦନ । ବାରମ୍ବାର ବାରଣ କରୁଛି ତୋତେ ! ନ ମାନି କପଟ ଧରୁ ବିଷ୍ଣୁ ନାମ ?

✽ ପ୍ରହ୍ଲାଦର ପିତା ପାଖେ ଗମନ ✽

{ କହ ରେ ଅଙ୍କ ର — ବୃତ୍ତେ }

ଆସ ରେ ପ୍ରହ୍ଲାଦ, ତୋତେ ବସ ମୋ ଅଗ୍ରତେ ରେ । କେତେଦିନ ହେଲୁ ଦେଖି ନଥିଲି ମୁଁ ତୋତେ ରେ । ଏବା ହେଲା ଅନେକ ଦିବସ, ଗୁରୁ ଗୃହେ କଲୁ ବାସ । କି ବିଦ୍ୟା କଲୁ ଅଭ୍ୟାସ କହ ମୋ ଅଗ୍ର-ତରେ । ୧। ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରେ ପଣ୍ଡିତ, ହୋଇ ଯଶ ରଖ ସୁତ । ବିଦ୍ୟାବନ୍ତ ସୁତଟୋକି ମାନଙ୍କେ ସମସ୍ତେ ରେ ।। ରାଜନୀତି ଦଣ୍ଡନୀତି, ସାଧନେ ବଳାଅ ମତି । ଯିତ ଭଲେ ରଖ ଖ୍ୟାତି ହରିଦ କହେ ଗୀତେ ରେ ।

ପ୍ରହ୍ଲାଦ—ପିତା !

ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ।

ଗୁରୁ ଗୃହେ ରହି ଯାହା କରିଛୁ ଅଭ୍ୟାସ,

ସମସ୍ତ ପାଠରୁ ସାର ଶ୍ରେଷ୍ଠପାଠ ସେହୁ ।
ସେ ପାଠର ମହିମା ବ୍ରହ୍ମା ଶିବେ ଅଗୋଚର ।
ବୃଥା ପରିଶ୍ରମେ ପଢି ପଢି,
ବୁଡ଼ିଲି ହସ୍ତଗଡ ଘଷି ଘଷି ।
ଶିଖିଛୁ କେବଳ "ବିଷ୍ଣୁ" ବୋଲି ଦୁଇଟି ଅକ୍ଷର ।

—※—

{ ମୂଢ ସଂସାରୁ ଗଲ—ବୃତ୍ତେ }

ପ୍ରହ୍ଲାଦରେ, ଏକେ ତୋହର ଛାତି । ଶିବ ନାମ ଛାଡ଼ି ବିଷ୍ଣୁ ଭଜୁଅଛୁ କାରଣ କି ତୋର ହୋଇଲା ମତି । ପଦ । ହେଉ ବିଷ୍ଣୁ ମୋର ଭଇକି; ମାଇଲି ପାତାଳେ ନେଇକି । ବିଷ୍ଣୁ ନାମ ଗୋଟି ମୁଖରେ ଗାଉଛୁ କୁଳାଙ୍ଗାର ତୋର ଟରିବ ଛାତି । ୧ । ଯେବେ ଯାଅ ଏହାକୁ ଦୂତେ, ଦୟା ନ କରିବ କହୁଛେ । ଟଙ୍କା ସୁନା ଧାନ ଦେବି ମୁଁ ଅନେକ ମୁଣ୍ଡ ହାଣି ଅଣ ମୋହର କତି । ୨ । କୁଳବୁଡା ଅଟଇ ସେହୁ, ତା ମୁଖ ନ ଚାହିଁବି ମୁହିଁ । ହମିଦ କହଇ ତଳେ ଦୟା ନାହିଁ ତାରନ୍ତୁ ବୈକୁଣ୍ଠ କମଳାପତି । ୩ ।

{ ଦୋଷ ନ ଧରିବୁ—ବୃତ୍ତେ }

ମାତ ଜନନୀ ଗୋ ! ଦଅ ଦଅ ମୋତେ ମେଲାଣି । ଅକଟାରୁ ଜାଣ ତୋର ପ୍ରିୟ ପୁତ୍ର ମରିଲାଣି । ପଦ । ପଚାରିଲେ ବିଦ୍ୟା ପିତା, କହିଲି ମୁଁ ଏହି କଥା । ଭବ ସାଗରକୁ ଭେଳା ଅଟେ ଏକା ବଂଶୀପାଣି ।। ବିଷ୍ଣୁ ନାମ ଶୁଣି ତାତ, ହେଲେ କ୍ରୋଧେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ । ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଦୂତେ ଡାକ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଦେବେ ହାଣି । ୨ । ବିଦାୟ ହେଉଛୁ ମୁହିଁ; ନ କାନ୍ଦିବୁ ମାତା ତୁହି । ହମିଦ ବୋଲେ ବିପଦ ଦେଲେ ମୋତେ କୁଣ୍ପାଣି । ୩ ।

ବାଣୀ – ହାୟରେ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ! ୨

କେତେ ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ ବଢ଼ାଇଲି ତୋତେ,
ଏବେ କେଉଁଠି ମୃତ୍ୟୁର ମୁହଁ ।
ପଢ଼ିବାକୁ ଷଣ୍ଡଧର ଯାଉ ଯେତେବେଳେ,
ଉତ୍ତର ଦେଲେ ହୃଦୟ ହୁଅଇ ବଦାର ।
ଫାଟି ଯାଉଛି ହୃଦୟ ଦେଖି ତୋର ମୁଖ,
ଶେଷେ ପୁଣି ଶୁଣିବାକୁ ଥିଲା ପୋଡ଼ା କର୍ମରେ ।

✿ ଦୂତଗଣ ଓ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ✿

ଦୂତ—କର ଇଷ୍ଟ ଚିନ୍ତା! ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନ କର ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ—ସତେ କହୁଅଛେ ମୁଣ୍ଡ ହାଣିବ ମୋହର ?
ଦୂତ—ଛାଡ଼ ବସ୍ତୁ ବୋଲି ଶିବ ରହିବ ପରାଣ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ—କାଚ ସହିତେ କାଞ୍ଚନ ହେବ କି ସମାନ ?
ଦୂତ—ସମାନ ନୋହିଲା ଯେବେ ହେବ ମୁଣ୍ଡ ହାଣ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ – ଭିତେ ଭୟ ନାହିଁ ମୋର ଛାର ଏ ପରାଣ ॥
ଦୂତ – ନାହିଁ ଆମ୍ଭ ଦୋଷ ଅଟଇ ରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ – ଇଷ୍ଟ ଅଟନ୍ତି ମୋହର ପ୍ରଭୁ ହୃଷୀକେଶ ।

✿ ପ୍ରହ୍ଲାଦର ସ୍ତବ । ✿

{ ଜୟ ଜାନକୀଜୀବନ – ବୃତ୍ତେ }

ଜୟ ଜଗତ, ଜୀବନ ହେ । ଜୟ ଯଶୋଦା କୁମର । ତୁମ୍ଭ ନାମ ଗୋଟି ହୃଦେ ସ୍ମରୁଛି ଏ ବିପଦୁଁ ରକ୍ଷାକର । ପଦ । ପଠାଇଛି ଦୂତ କରିବାକୁ ହତ ଶିର ହାଣିବେ ମୋହର । ଭକ୍ତ ଯେବେ ହତ ହେବ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ରହିବ ନିନ୍ଦା ତୋହର । ୧ । ପାବନ-ଜନନୀ

ଅପମାନେ ଧ୍ରୁବ ଡାକନ୍ତା ହୋଇ ଅସ୍ଥିର । ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଣ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକଲ ଜଗ୍ନ ହେ ଦୁଃଖୀ ସୋଦର । ୨ । ଘୋର ଅରଣ୍ୟରେ ମୃଗୁଣୀ ଡାକନ୍ତା ଫେଡ଼ିଲ କଷ୍ଟ ତାହାର । ଏବେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଛା କରଅଛି ହସିବ ଯୋଡ଼ିଇ କର । ୩ ।

— ❋ —

❋ ଗଜ୍ଜ ମାରନ୍ତେ ଖଡ୍ଗ ଭଗ୍ନ ଦେଖି ❋

ରାଜା — ଓଃ ଏ କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !

ଯେତେ ବଳକରି ଅସ୍ତ୍ର ମାରନ୍ତି ହୁତେ;
ଛଳେ ନ ବାଧଇ ତାକୁ ।
ଜାଣିଲି ସାମାନ୍ୟ ନୁହେ ଏ ଶିଶୁ ।
ଏବେ ଚଳଯାଅ ଦୂତଗଣ,
ଡାକଆଣ ହସ୍ତିପାଳକୁ ମୋହର ନକଟେ ।
ମରୁଅ ହସ୍ତି ଦନ୍ତେ ଏ କୁଳାଙ୍ଗାରକୁ ।

(ସେ ଅଜ୍ଞା ପ୍ରସ୍ଥାନ)

— ❋ —

❋ ରାଜା ଓ ମାହୁନ୍ତଙ୍କର କଥୋପକଥନ । ❋

ରାଜା — ହସ୍ତୀ ଦନ୍ତେ ନାଶ ଯାକୁ ଯାଅରେ ମାହୁନ୍ତ ।
ହସ୍ତିପାଳ — କାହିଁକି ନାଶିବି ପଚ୍ଚ ଅଟେ ତୁମ୍ଭ ସୁତ ?
ରାଜା — ପୁତ୍ର ହୋଇ ଶତ୍ରୁ ନାମ ଧରେ ଡାରମ୍ଭାର ।
ହସ୍ତିପାଳ — ଅବଲମ୍ବେ ଦେଖିବ ମୁଁ ପଚ୍ଚଣ ଏହାର ।
ରାଜା — ମାରି ପକାଇଲେ ଟଙ୍କା ସୁନା ଦେବ ତୋତେ ।
ହସ୍ତିପାଳ — ଅପ ସୁତ ଏବେ ମରିବ ହସ୍ତୀଦନ୍ତେ ।

* ହସ୍ତି ପାଗକୁ ନଅନ୍ତେ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ସ୍ତବ *

{ ଘଣୀ ଶୁଣି ତୋହ କାନ୍ତି – ବୃତ୍ତେ }

ବିପଦଭଞ୍ଜନ ପ୍ରଭୁ ! ବିପଦ ଉରଇ ତୋତେ । ତୋ ପଦ ପଙ୍କଜେ ମତି ରହୁ ମେର ଅବିରତେ । ପଦ । ବଢ଼ିଛି ବିପଦନିଧି; ଅନ କୂଳ ପାଉ ନାହିଁ । ବୁଡ଼ି ଯାଉଅଛି ମୁହିଁ, ପାର କରିଦିଅ ମୋତେ । ୧ । ଏବେ ଆଣିଛନ୍ତି ଦୂତେ; ଚଗାଇବେ ହସ୍ତିଦନ୍ତେ । କମଳାରମଣ ପ୍ରଭୁ ରକ୍ଷାକର ବାରେ ମୋତେ । ୨ । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ତୋହ କାନ୍ତି, କି ବର୍ଣ୍ଣିବ ମୂଢ଼ମତି । ଅବ୍ଦୁଲ ହମିଦ ଧାଉଅଛି ତୋତେ ଅବିରତେ । ୩ ।

{ ମାତ ଦୟ୍ୟାବଲରୁ ତୋହର – ବୃତ୍ତେ }

ସାମାନ୍ୟ ନୁହଇ ଏହୁ ପିଲା । ସବୁ ବୁଦ୍ଧି କୌଶଳ ସରିଲା । ପଦ । ହସ୍ତି ଦନ୍ତେ ଚଗାଇଲ ତାକୁ, ଛଳେ ନ ବାଧିଲା ତା ଦେହକୁ ପୁଣି ଅଗ୍ନି ପାଶେ ଉଭା ହେଲା । ୧ । ନଷ୍ଟେ ଅଟେ ଏହୁ ବସ୍ତୁ ହନ୍ତି, ମୋର ଘରେ ହୋଇଅଛି ଜାତ । କୂଳେ କଳଙ୍କ ମୋର ଲାଗିଲା । ଏବେ ଡାକ ସାପୁଆ କେଳାକୁ । ଅଣ୍ଡ ଦଂଶୁ ତାହାର ଗଳାକୁ । ହମିଦ କପାଳେ ଏହା ଥିଲା । ୩ ।

* କେଳାର ପ୍ରବେଶ ଗୀତ । *

{ ଲଙ୍କାସୀନଯୃନା – ବୃତ୍ତେ }

କାହିଁ ଯାଉ ରଜା; ଥାଅ ସାପୁଆ କେଳକୁ ଖୋଜା ପଡ଼ିଛି । କେଳୁଣିକି ଏକା ଘରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଦାଇପାଇଁ ହୋଇ ଧାଇଁ ଆସୁଛି । ପଦ । ଦେବୁ ଯେବେ ଟଙ୍କା କଉଡ଼ି; ଦେବି ଖଣ୍ଡେ ଅମର ଜଡ଼ି । କାଲେ୨ ରଜା କରୁଥିବୁ ମଜା ମନରୁ ନ ଦେବୁ ମୋତେ

ମୂର୍ଚ୍ଛା । ୧ । (ରାଜା) ଟଙ୍କା ସୁନା ଦେବି ମୁଁ ତୋତେ; ପର୍ଯ୍ୟା-ପାତେ ମଣ୍ଡେଇ ସ୍ୱତେ । କୁଳାଙ୍ଗାର ପୁତ୍ର ଶତ୍ରୁ ହେଲୁ ମୋର ଶିବ ନାମ ଛାଡ଼ ବତ୍ସ ଭଜୁଛୁ । ୨ । ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ଦେବି ମୁଁ ଧନ, ଯେତେବେଳେ ଯ୍ୱାର ଜୀବନ । ଜମିବାଡ଼ି କେତେ ଖଞ୍ଜିଦେବି ତୋତେ ଅବ୍ଦୁଲ ହମିଦ ରସେ ଗାଉଛି । ୩ ।

(ହସ୍ତୀ ଦନ୍ତେ ନ ମରିବାରୁ)

ରାଜା— କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !

ସରିଲା ମୋର ସବୁ ବୁଦ୍ଧିବଳ;
ପାରିଲି ନାହିଁ ଏ ବାଳୁଙ୍ଗା ଟୋକାକୁ ।
ଏବେ ଶୀଘ୍ରେ ଚଳିଯାଅ ଦୂତେ,
ପକାଅ ତାକୁ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅନଳେ ।
ପୋଡ଼ି ମରୁ ମୂଢ଼;
ନ ମରିବ ଅନଳେ ଯେବେ,
ବିଷ ଖୁଆଇ ନାଶ ତା ଜୀବନ ।
ସେଥିରେ ଯେବେ ନ ମରିବ ସେହି;
ଯଜ୍ଞ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଡକାଇ ପକାଅ ତପ୍ତ ତୈଳେ ।
ଏତେ ଉପାୟରେ ଯେବେ ନ ମରିବ ସେହି ।
ପର୍ବତ ଉପରୁ ତାକୁ କର୍ଷ୍ଣ ଦେଇ ।

(ସେ ଅଞ୍ଜା ପ୍ରସ୍ଥାନ)

❋ ପ୍ରହ୍ଲାଦର ମାତା ନିକଟେ ଗମନ । ❋

{ ମାତ ଖେଳୁଥିଲି ପଥେ—ବୃତ୍ତେ }

ଗର୍ଭଧାରୀ ଦଯ୍ୟାରୁ ତୋହର ଗୋ । ନାନା ଦୁଃଖରୁ ତାରିଲେ ହରି ଗୋ । ପଦ । କେତେ ଉପାୟ ପାଇଲେ ତାତ ଗୋ । ମୋର ପ୍ରାଣ

କରବାକୁ ହତ ଗୋ ।୧। ଦୂତେ ଅସ୍ତ୍ର ମାରଲେ ମୋ ଅଙ୍ଗେ ଗୋ । ଛଳେନ ବାଜ ଭିକଲ୍ପ ବେଗେ ଗୋ ।୨। ଭକ୍ତ ଚିକାଇଲେ ହସ୍ତି-ପାଳ ଯେ । ମଣ୍ଡାଇଲେ ତାର ପାଦତଳେ ଯେ ।୩। ମୋତେ ରକ୍ଷାକଲେ ରଙ୍ଗାଅଧର ଗୋ । ହମିଦ ଯୋଡ଼ିଲ୍ଲ ବେନ-କର ଗୋ ।୪।

ପ୍ରହ୍ଲାଦ — ଅଲ୍ପେ ଟର୍ଗଧାରୀ ମାତ ଦଅ ଭି ମେଲାଣି ।
ରାଣୀ — ପୁଣି କେଣେ ଯିବୁ ଅରେ ମୋର ଗୁଣମଣି ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ — କେଉଛନ୍ତି ଦୂତେ ମୋତେ ପୋଡ଼ିବେ ଅନଳେ ।
ରାଣୀ — ପୁଣି ଶୁଣିବାକୁ ଥିଲା ଏହା ମୋ କପାଳେ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ — ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅ ନାହିଁ ମାତ ତାରବେ ଅନନ୍ତ ।
ରାଣୀ — ଏକେତ କେତେ ଦୁଃଖପଦ୍ମ ବଢ଼ାଇଲ ସୁତ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ — ଥିବ ଯେବେ ପ୍ରାଣ ପୁଣି ଆସି ଦେବା ଦେଖା ।
ରାଣୀ — କମଳାରମଣ ପ୍ରଭୁ କରୁ ତୋତେ ରକ୍ଷା ।

{ ଅଙ୍କା ଦଅ ଭେଡରଜ—ବୃତ୍ତେ }

ଅପ ଅପ ରାଜପୁତ୍ର; ରାଜାଙ୍କ ହେଲା ଆଦେଶ । ଅନଳେ ପକାଇ ତୋତେ ନିଷ୍ଠୁ କରିବୁଁ ନାଶ । ପଦ । ସେଥିରେ ବର୍ତ୍ତିବୁ ଯେବେ, ବିଷ ଖୁଆଇବୁଁ ତେବେ । ତପ୍ତ ତଇଲେ ପକାଇ ପଠାଇବୁଁ ଯମ-ପାଶ । ୧ । ଅଭ୍ର ଭାଲଲେ କ ହେବ, ଯାହା ଲେଖିଛି ଦଇବ । ଅନ୍ୟଥା କଏ କରିବ, ଅପରେ ବାଞ୍ଛିତ୍ର ଶିଷ୍ୟ । ୨ । କପାଇଁ କରୁ ଉତ୍ତର, ଏବେ ଇଷ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ରାକର । ଅବ୍ଦୁଲ ହମିଦ କହେ ରକ୍ଷା-କର ହୃଷୀକେଶ । ୩ ।

ଧ୍ୱଣୀ – ଦୂତଗଣ !

ଦୟା କ ନାହିଁ ତବ ହୃଦେ ?
ଅଜ୍ଞାନ ବାଳକ ଗୋଟିକ;
କେତେ କଷ୍ଟ ଦେଉଅଛ ନେଇ।
ନାହିଁ କରେ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ଚଳ,
ଧର୍ମ କ ସହିବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ।

ମାତଃ !

ନାହିଁ ଆମ୍ଭ ଦୋଷ ଜନେ ମାଏ;
ରାଜାଙ୍କର ଯାହା ଆଜ୍ଞା;
ନଷ୍ଟେ କରିବୁଁ ପାଳନ।
ଅପ୍ରୋଧ କରିବୁଁ ଯେବେ,
ନଷ୍ଟେ ହେବ ଆମ୍ଭ ମୁଣ୍ଡ ହାଣ।

* ଅଗ୍ନିରେ ଦହନ କରନ୍ତେ। *

ପ୍ରହ୍ଲାଦଃ – ପ୍ରଭୁ ହେ ବିପଦଭଞ୍ଜନ !

କେତେ ସହିବ ମୁଁ ଏ ଦୈତ୍ୟର ଦାଉ।
ବାରମ୍ବାର ଗଲୁ ଦୁଃଖ ଦେଉଅଛ ମୂଢ଼।
ଏବେ ମାରୁଅଛି ନାନା ଉପାୟ କରି।
ଛାଡ଼ି ସକଳ ଆଶା ଭରସା,
ସାର କରିଛି ଏକା ତୋ ନାମ ଗୋଟିକ।
ତାରିଲେ ତାରିବୁ ପ୍ରଭୁ ମାରିଲେ ମାରିବୁ।
ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ଥିବାଯାଏ ନ ଭୁଲିବି ତୋତେ।

* ଏତେ ଉପାୟେ ପ୍ରହ୍ଲାଦର ମୃତ୍ୟୁ ନ ହେବାରୁ *
* ରାଜାର ଗୀତ । *
{ ହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ବୁଝ ତା ବୃତ୍ତେ । }

ଅରେ ରେ ନାର୍କିକ ନ ଗଢ଼ିତ ଅଳ୍ପ ଦେଖା ତୋର ହର କାହିଁ । ବାରମ୍ବାର ତାରଂ ନାମ ମୁଖେ ଧରୁ ପଠାଇବ ଯମ ଭୂଇଁ । ବେଗେ ଦେଖା ତୋ ହରି । କେଉଁ ସ୍ଥାନେ ନିବାସ ତ ହାର ॥ କେ ତାହାର ମାତା କେ ତାହାର ପିତା କେ ତାହାର ପୁଅ ଝିଅ । କେଉଁ ବୃତ୍ତିକର ପାଳଇ ଭୁତ୍ୟ ଯେ ସବୁ ଚଳାଇ ଦିଅ । ରୂପ କେମନ୍ତ ତାର । ବେଗେ କହ କହ ବୁଝିବାର । ୨ । ଯାହା ଯାହା ତୋତେ ପଢ଼ିଇଲ ମୁଢ଼ ତାହା କହ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି । ନ କହିବୁ ଯେବେ ନଷ୍ଟ ପ୍ରାଣ ନେବ ରଖିବାକୁ ଅଛି ହରି । ଗୀତେ କହେ ହରି ଦାସ । ଏବେ ପଡ଼ିଲୁ ଅଛି ପ୍ରମାଦ । ୩ ।

ପ୍ରହ୍ଲାଦ—ପିତା ! —*—

ଯାହା ୨ ପଢ଼ିଇଲ ମୋତେ;
କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ଶ୍ରୁତି ତତ୍ତ୍ୱ ।
ସବୁସ୍ଥାନେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନିବାସ;
ନାହିଁ ତାଙ୍କ ପିତା ମାତା ଅବା ବାତ ବୃତ୍ତି ।
ଅଖିଳ ଜଗତ-ପିତା ଅଟନ୍ତି ସେହି ।
ତାଙ୍କ ନାମର ମହିମା ବ୍ରହ୍ମା ଶିବଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ।
କେବଳ ବିଷ୍ଣୁମୟ ଏ ସଂସାର ।
ସକଳ ସ୍ଥାନରେ ରହିଛନ୍ତି ସେ ।
ବିନାଦୋଷେ ବୃଥାରେ ଝିଅଁ ଦେଉଛ କଷ୍ଟ,
ଦେଖ ଏବେ ମୋର ହରି ଶୁକ୍ଳ ତୃଣକାଷ୍ଠ ।
(ପ୍ରମୃତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ)

—*—

ହିରଣ୍ୟ ବିଦାରଣ।

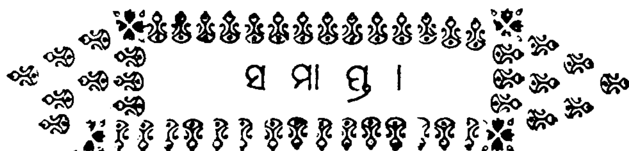
{ ଅଇଲା ଅଇଲା କୃଷ୍ଣ – ବୃନ୍ଦେ। }

ଏକା ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଦଶିଲା ଦଶିଲା ରେ। ନୟନ ତରଣି ହୁର ଛଡ଼ିଲା ଛଡ଼ିଲା ରେ। ପଦ। ଦେଖିବାର ତାର ତୁଣ୍ଡ, ଘୂରାଉଛି ଘୋର ମୁଣ୍ଡ। ପିଣ୍ଡରୁ କ ମୋର ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲା ଛାଡ଼ିଲା ରେ। ୧। ଶିହର ପର୍ଯ୍ୟେ କେଶ, ଲମ୍ବିଅଛି କଣ୍ଠଦେଶ। ଶୃଙ୍ଗକରେ ଆପେ ଉଭା ହୋଇଲା ହୋଇଲା ରେ। ୨। ଦଶୁନାହିଁ ବୁଦ୍ଧିବାଟ, ହେଲାକି ରେ ବନ୍ଧୁ କୂଟ। ହମିଦ ହ୍ରୀନର ବୁଦ୍ଧି ହଜିଲା୨ ରେ।

(ହିରଣ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ।)

ଯବନିକା ପତନ।

କଟକ ଓଡ଼ିଶା କୋହିନୂର ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଏସ୍. ଅମିନୁଲ ଅଇ, ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ମୁଦ୍ରିତ। ୧୯୨୯

ବିଜ୍ଞାପନ ।

ହିନ୍ଦୁ ମହାଶୟେ,

ଆମ୍ଭର ଏହି ପୁସ୍ତକାଳୟରେ ପ୍ରାଚୀନ-ନବ୍ୟ କବିବୃନ୍ଦ ରଚିତ କାବ୍ୟ, ନାଟକ, ଜ୍ୟୋତିଷ, ବୈଦ୍ୟ, ଉପନିଷଦ, ପୁରାଣ, ମହାଭାରତ, ରାମାୟଣ, ଗୀତା, ଛାନ୍ଦଗୀତ, ଭଜନ, କୀର୍ତ୍ତନ, ଚୌପଦୀମାଳି, ପ୍ରଭୃତି ଯାବତୀୟ ଓଡ଼ିଆ ପୁସ୍ତକାଦି ବିକ୍ରୟାର୍ଥେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ଏହାଛଡ଼ା ପାଟ, ମଠା, ତସର, ଚଦର, କୋଟ, କାମିଜ, ଟୋପି ମୋଜା, ଶାଲ, ପାରଜ, ବନାତ, ମଲମଲ ପ୍ରଭୃତି ଯାବତୀୟ ଜିନିଷ ଅନୁକଟରେ ବିକ୍ରୟାର୍ଥେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ଅର୍ଡ଼ର ପଠାଇଲେ ପୁସ୍ତକ ମୂଲ୍ୟର ପାଦ ପାଇବେ

ବାଲ୍ମୀକି ରାମାୟଣ ସେଟ	ଟ ୬୲	ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁରାଣ	ଟ ୦ ୶
ବଡ଼ ରାମାୟଣ	ଟ ୧ ୲	ବିନାଥମେଳା	ଟ ୦ ୵
ବିଲଙ୍କା ରାମାୟଣ	ଟ ୦ ୫୶	ଅଙ୍ଗଦପଦ	ଟ ୦ ୶
ମହାନାଟକ	ଟ ୧ ୲	ଭୂତକେଳି	ଟ ୦ ୶
ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ	ଟ ୦ ।୵	ପ୍ରଭାତ ଅବକାଶ	ଟ ୦ ୵
ପ୍ରସ୍ତାବସିନ୍ଧୁ	ଟ ୦ ।୶	ରାଧାକୃଷ୍ଣ ମିଳନ	ଟ ୦ ୵
ସୁଧାସାରଗୀତା	ଟ ୦ ୫	ଲାବଣ୍ୟନିଧି	ଟ ୦ ୵
ପଦ୍ମପୁରାଣ	ଟ ୧ ୲	ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶକ୍ତିଭେଦ	ଟ ୦ ୲୶
ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ ସେଟ	୧୨ ୩୫	କାର୍ତ୍ତିକମାହାତ୍ମ୍ୟ	ଟ ୦ ୫
ଭାଗବତ ୧ ସେଟକୁ	ଟ ୪ ୲	ଗଙ୍ଗାମାହାତ୍ମ୍ୟ	ଟ ୦ ।୵
ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତାମଣି	ଟ ୨ ୲	ଦୈବକଦାବାନଳ	ଟ ୦ ।
ଲାବଣ୍ୟବତୀ	ଟ ୧ ୲	ଉଦାହରଣ ଶ୍ଳୋକମାଳା	ଟ ୦ ୶

ଦାଶରଥି ପୁସ୍ତକାଳୟ
ବାଲୁବଜାର କଟକ,
ପୋଃ ଅଃ ଚାନ୍ଦନୀଚୌକ ।

ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥି ଦାସ ।
ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର